

Національний
університет оборони
України імені Івана
Черняхівського

СИЛАБУС навчальної дисципліни «Психологія сучасного інформаційного простору»

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий), PhD
Спеціальність	053 Психологія
Статус дисципліни	Вибіркова, реалізується у циклі вибіркової компоненти в розділі оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями
Мова викладання	Українська
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS/90 год. (Л – 8 год., ГЗ – 26 год., С – 8 год., ІЗ – 2 год., СР – 46 год.)
Курс/півріччя	1 курс, 1 півріччя
Лінк на дисципліну	https://adl.mil.gov.ua/course/
Оригінальність дисципліни	Передбачає оволодіння майбутніми докторами філософії знаннями щодо змісту, методології, методики і методів наукового пізнання та практичного дослідження проблематики психологічного впливу сучасного інформаційного середовища на людину і соціальні процеси.
Ключові слова	культура постмодерну, психологічне благополуччя, психічне здоров'я, інформаційне середовище, медіа, інформаційно-психологічний вплив, інформаційна безпека, мовна (мовленнєва) гра, медіаперцептивна комунікація, захист від негативного інформаційно-психологічного впливу, перформативність, мовний (мовленнєвий) акт, іллокуція, перлокуція.
Викладач	Хайрулін Олег Михайлович кандидат психологічних наук доцент кафедри морально-психологічного забезпечення діяльності військ (сил) гуманітарного інституту Сторінка в Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=list_works&hl=uk&user=sAuJLRwAAAAJ Сторінка в Publons: https://publons.com/onboard/?utm_register=success#private-dashboard Наукові та навчально-методичні праці за тематикою дисципліни: 1 монографія, 2 навчальних посібники, 12 статей, 2 науково-дослідницькі роботи, 5 тез.

	<p>Підвищення кваліфікації: з 10.01 по 05.02.2020 року підвищення кваліфікації у центрі перепідготовки та підвищення кваліфікації Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського на курсах підвищення кваліфікації науково-педагогічних та наукових працівників з питань освітньої діяльності, 216 годин. Контактні дані: тел. 098 097 52 02, e-mail: oleg.khairulin.ph@gmail.com кафедра морально-психологічного забезпечення діяльності військ (сил), ауд. 1/125</p>
Чому дисципліна для мене є важливою/корисною/актуальною?	Логіка і структура курсу “Психологія сучасного інформаційного простору” і передбачені цією програмою методи його вивчення дозволяють розвинути методологічні і дослідницькі види компетентності, які необхідні докторам філософії для наукової діяльності щодо проблематики психологічного впливу сучасного інформаційного середовища на людину і соціальні процеси.
Які знання я отримаю?	Знання теоретико-методологічних основ у галузі дослідження психології діяльності в особливих умовах, як предмету наукової психології.
Які вміння я розвину?	Вміння застосовувати основні види наукового аналізу, добирати й корегувати систему методів, оформлювати і презентувати власні наукові здобутки відповідно до чинних вимог у галузі дослідження психології діяльності в особливих умовах, як предмету наукової психології.
Що мене очікує?	Активна навчально-пізнавальна діяльність, інтерактивна комунікація під час аудиторних занять, самоосвітня підготовка за визначеними викладачем завданнями, розроблення навчально-методичного проєкту за актуальною проблематикою сучасного викладання у вищій військовій школі, вивчення передового досвіду викладання у вищих військових навчальних закладах
Якого результату я досягну?	Сформованість методичної компетентності, поглиблення дослідницької, пізнавальної, самоосвітньої компетентностей.
Де я зможу застосувати отримані знання та вміння?	У процесі виконання дисертаційного дослідження доктора філософії; Під час педагогічної (наукової) практики; У подальшій науково-педагогічній (науковій) діяльності у ВВНЗ.
Зміст навчальної дисципліни	<p>Тема 1. Науково-теоретичні основи психології сучасного інформаційного простору. Тема 1. Заняття 1. Людина і світ в умовах масової комунікації. Особливості масової комунікації сучасного світу. Тема 1. Заняття 2. Історія, основні теоретико-методологічні та прикладні підходи у дослідженні психологічного впливу медіа на людину і соціальні процеси. Тема 1 Заняття 3. Складові та чинники психологічного впливу медіа на людину і соціальні процеси. Тема 1 Заняття 4. Особистість як суб’єкт та об’єкт масової комунікації (структура особистості, її комунікативна динаміка, психологічні механізми сприйняття медіа). Тема 1 Заняття 5. Психологічні аспекти медіаперцептивної</p>

	<p>комунікації.</p> <p>Тема 1 Заняття 6. Когнітивні процеси особистості як об'єкт масової комунікації.</p> <p>Тема 1. Заняття 7. Емоційні процеси особистості як об'єкт масової комунікації.</p> <p>Тема 1. Заняття 8. Психологічні основи інформаційної безпеки в умовах сучасного медіасередовища.</p> <p>Тема 1. Заняття 9. Явище мовної (мовленневої) гри як засіб медіа-впливу на людину і соціальні процеси.</p> <p>Тема 1. Заняття 10. Закономірності вивчення, аналізу та оцінювання когнітивного та емоційного впливів медіа на людину і соціальні процеси.</p> <p>Тема 2. Психологічні основи впливу сучасних медіа-засобів на людину і соціальні процеси.</p> <p>Тема 2. Заняття 1. Сучасні теорії інформаційного протидорства та їх психологічний генезис.</p> <p>Тема 2. Заняття 2. Психологічні закономірності інформаційного протидорства в сучасному світі.</p> <p>Тема 2. Заняття 3. Методи та психологічні механізми дії медіа-засобів на свідомість людини та соціальні процеси.</p> <p>Тема 2. Заняття 4. Засоби дослідження, аналізу та оцінки когнітивного впливу медіа-середовища на індивіда.</p> <p>Тема 2. Заняття 5. Засоби дослідження, аналізу та оцінки емоційного впливу медіа-середовища на індивіда.</p> <p>Тема 2. Заняття 6. Закономірності виявлення загроз (ідеологічний та психологічний аспект) інформаційній безпеці особистості.</p> <p>Тема 2. Заняття 7. Атрибути цілеспрямованого інформаційного психологічного впливу на особистість військовослужбовця.</p> <p>Тема 2. Заняття 8. Психологічні закономірності системи стратегічних комунікацій.</p> <p>Тема 2. Заняття 9. Психологічні аспекти внутрішньо-комунакаційної роботи військового керівника.</p> <p>Тема 2. Заняття 10. Основи психологічного впливу з воєнно-політичною метою та роль медіа в діяльності системи стратегічної комунікації НАТО.</p> <p>Тема 2. Заняття 11. Передумови, закономірності і досвід психологічного впливу медіа-засобів в умовах військової діяльності НАТО.</p>
<p>Інформаційні джерела</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основи психології: Підручник / За заг. ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця, В.О. – К.: Либідь, 2006. – 632 с. 2. Загальна психологія. / За загальною редакцією академіка С. Д. Максименка. Підручник. - 2-ге вид., переробл. і доп. - Вінниця: Нова Книга, 2004.-704 с. 3. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: Навч. посіб. — 3-тє вид., випр. — К.: Вища шк., 2004. — 487 с.: іл. 4. Роменець В. А., Маноха І. П. Історія психології ХХ століття: Навч. посібник / Вст. ст. В. О. Татенка, Т. М. Титаренко. – К.: Либідь, 1998. – 992 с.; іл. 5. Філософський енциклопедичний словник. Довідкове видання. Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ, К.: “Абрис”, 2002 – 742 с. 6. Психологічна енциклопедія / авт.-упоряд. О. М. Степанов. – К. :

- Академвидав, 2006. – 424 с.
7. Сектор безпеки і оборони України: стратегічне керівництво та військове управління: монографія / Саганюк Ф.В., Фролов В.С., Павленко В.І. та ін.; за ред. д.військ.н., проф. І.С. Руснака. К.: ЦЗ МО та ГШ ЗС України, 2018. 230 с.
 8. Осьодло В.І., Хміляр О.Ф., Верхоланцев Г.О., Ковальчук О.П. Психолого-педагогічні аспекти діяльності військового керівника. - [навчальний посібник]. - К.: НАОУ, 2012. - 204 с.
 9. Осьодло В.І., Будаг'янц Л.М. Соціально-філософські та психологічні аспекти сучасних війн: моногр. – К.: Видавничий дім «АртЕк», 2018. – 408 с.
 10. Осьодло В. І. Основи інформації та комунікації. Навчальний посібник. – К.: Видавництво НУОУ, 2006. – 236 с.
 11. Суспільно-комунікативні процеси у Збройних Силах України: підручник / [В. І. Алещенко, Т. В. Андрущенко, В. В. Стасюк та ін.]; за заг. ред. В. С. Чорного. – К.: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2017. – 372 с.
 12. Інформаційно-комунікативні технології в гуманітарній сфері Збройних Сил України: досвід, проблеми, перспективи: Підручник / В. І. Осьодло, В. В. Стасюк, В. П. Шевчук та ін.; За заг. ред. В. Г. Радецького. – К.: НАОУ, 2007. – 492 с.
 13. Стасюк В.В. Психологія локальних війн та збройних конфліктів: [підручник] / Василь Васильович Стасюк. – К.: НУОУ імені Івана Черняхівського, 2016. – 412 с.
 14. Морально-психологічне забезпечення у ЗС України: підручник: у 2 ч. Ч.ІІ / В. М. Вилко, В. Г. Дикун, С. Є. Талаур та ін.; за аг. ред. В. В. Стасюка. – К.: НУОУ імені Івана Черняхівського, 2017. – 306 с. Інв. № 47793.
 15. Методичний порадник з питань морально-психологічного забезпечення для командирів військових частин (підрозділів) та військовослужбовців, які приймають участь в антитерористичній операції / під заг. ред. В. І. Осьодла. – К.: НУОУ, 2015. – 88 с.
 16. Стасюк В.В. Психологія управління військами: [підручник] / Василь Васильович Стасюк. – К.: НУОУ імені Івана Черняхівського, 2014. – 540 с.
 17. Стасюк В.В. Психологічне забезпечення діяльності військ (сил): [підручник] / Василь Васильович Стасюк. – К.: НУОУ імені Івана Черняхівського, 2014. – 504 с.
 18. Психологія масових комунікацій: навч. посіб. / В.І. Осьодло, О.М. Хайрулін. –К.:НУОУ, 2018 – 167 с.
 19. Протидія інформаційно-психологічному впливу противника: Навчально-методичний посібник. – К.: НАОУ, 2002. – 36 с.
 20. Горбулін В.П. Інформаційні операції та безпека суспільства: загрози, протидія, моделювання: монографія / В.П. Горбулін, О.Г. Додонов, Д.В. Ланде. – К.: Інтертехнологія, 2009. – 164 с. – Бібліогр.: с. 153-162.
 21. Бойченко І.В., Куценко В.І., Табачковський В.Г. Суспільні закони та їх дія. - К.: Наукова думка, 1995. 212 с.
 22. Общественные отношения (социально-философский анализ) / В.И. Куценко, И.В. Бойченко, Ю.Д. Прилюк и др.; Отв. ред. В.И.Куценко; АН УССР. Институт философии. - Киев: Наук. думка,

1991. – 288 с.
23. Витгенштейн Л. Голубая книга / Пер. с англ. В. П. Руднева. М.: Дом интеллектуальной книги, 1999. — 160 с.
24. Витгенштейн Л. Философские работы. Часть I. Пер. с нем. / Сосгавл., вступ. статья, примеч. М. С. Козловой. Перевод М. С. Козловой и Ю. А. Асеева. М.: Издательство «Гнозис», 1994. — 612 с.
25. Лиотар Ж.-Ф. Состояние постмодерна / пер. с фр. Н.А. Шматко - М.: Институт экспериментальной социологии, Спб.: Алетейя, 1998. - 160 с.
26. Кули Ч. Общественная организация. //Тексты по истории социологии XIX-XX вв.: Хрестоматия. – М.: Наука, 1994. – 383 с.
27. Иванов В. Ф. Массовая коммуникация: Монография / В.Ф. Иванов. – Киев: Академия Украинской Прессы. Центр Свободной Прессы. 2013. – 902 с.
28. Андреева Г.М. Соціальна психологія. - М.: Аспект-прес, 2002.
29. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації / Г. Йонас; пер. з нім. - К.: Лібра, 2001. - 400 с.
30. Грайс, Г. П. Логика и речевое общение / Г. П. Грайс // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып.16. Лингвистическая прагматика. – М.: Прогресс, 1985. – С. 217-237.
31. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми / Селіванова О. О., підручник. - Полтава: Довкілля-К, 2008.-712 с.
32. Денисюк, С. Г. Комунікологія : навчальний посібник / С. Г. Денисюк. — Вінниця : ВНТУ, 2015. — 102 с.
33. Лизанчук В. Психологія мас-медіа : підручник / Василь Лизанчук. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 420 с.
34. Дегтярьова К.В. Основи теорії мовної комунікації: Навчально-методичний посібник для студентів факультету філології та журналістики напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література». – Полтава, 2012. – 70 с.
35. Иванов В. Ф. Массовая коммуникация: Монография / В.Ф. Иванов. — Киев: Академия Украинской прессы, Центр Свободной Прессы, 2013. — 902 с.
36. Ильин Е. П. Эмоции и чувства. — СПб: Питер, 2001. — 752 с: ил. — (Серия «Мастера психологии»).
37. Засади когнітивної психології спілкування : [монографія] / [В. П. Казміренко, В. М. Духневич, О. Ю. Осадько та ін.] ; за наук. ред. В. П. Казміренка ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. — Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. — 390 с.
38. Кайдалова Л.Г., Пляка Л.В. Психологія спілкування : навчальний посібник. — Х.: НФаУ, 2011. — 132 с.
39. Канеман Д., Словик П., Тверски А. Принятие решений в неопределенности –Харьков : Гуманитарный Центр, 2005. 632 с.
40. Лизанчук В. Психологія мас-медіа : підручник / Василь Лизанчук. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 420 с.
41. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід: Навчальний посібник / О. Т. Бришполець, Л. А. Найдьонова, Г. В. Мироненко, О. Є. Голубева, В. В. Різун та ін.: За ред. Л. А. Найдьонової, О. Т. Бришпольця. – К.: Міленіум, 2009. – 440 с.
42. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф.

- Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. — Київ: Центр вільної преси, 2012. — 352 с.
43. Паршакова Е.Д. Информационные войны : учебное пособие — Краматорск : ДГМА, 2012. — 92 с.
44. Титаренко Т. М. Психологічні практики конструювання життя в умовах постмодерної соціальності : монографія / Т. М. Титаренко, О. М. Кочубейник, К. О. Черемних ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. - К. : Міленіум, 2014. - 206 с.
45. Татенко В.О. Сучасна психологія: теоретично-методологічні проблеми : навч. посіб. / В.О. Татенко. — К. : Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2009. — 288 с.
46. Брайант, Дженнингз, Томпсон, Сузан. Основы воздействия СМИ.: Пер. с англ. — М.: Издательский дом "Вильямс", 2004. — 432 с. : ил. — Парал. тит. англ.
47. Бодров В. А. Информационный стресс / В. А. Бодров. — М. : Изд-во «Институт психологии РАН», 2000. — 352 с.
48. Terrapene Process Management Suite : User Guide and Handbook. Plexus Training Systems™. — St. Paul, MN, USA, 2006. — 66 p.
49. Концепція “Командування на досягнення кінцевої мети” (Mission Command): навчальний посібник. — К.: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2015. — 52 с.
50. Військовий стандарт. Інформаційна безпека держави у воєнній сфері. Терміни та визначення. ВОСТ 01.004.004 – 2014 (01). Наказ начальника Центрального управління метрології та стандартизації озброєння ЗС України – Головного метролога ЗС України від 27.02.2014 №1.
51. Ван Дейк Т.А. Язык. Познание. Коммуникация. Б.: БГК им. И. А. Бодуэна де Куртенэ, 2000. — 308 с.
52. ЕСДУ Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін. ; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського, Ю.П. Сурміна. — К. : НАДУ, 2010. — 820 с.
53. Копнина, Г. А. Речевое манипулирование : учеб. пособие / Г. А. Копнина. — М. : Флинта, 2012. — 170с.
54. 12. Грайс, Г. П. Логика и речевое общение / Г. П. Грайс // Новое в зарубежной лингвистике. — Вып.16. Лингвистическая прагматика. — М.: Прогресс, 1985. — С. 217-237.
55. 22. Остин Д. Три способа пролить чернила: Философские работы / пер. с англ. В. Кирющенко; Вступ. статья В. Кирющенко, М. Колопотина. — СПб.: Изд-во «Алетейя»: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2006. — 335 с.
56. Потемкина О. Ф., Потемкина Е. В. Психологический анализ рисунка и текста. СПб.: Речь, 2006. - 524 с.
57. Доценко, Е. Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита / Е. Л. Доценко. — М.: Изд-во МГУ, 1997. — 344 с.
58. Дегтярьова К.В. Основы теории мовної комунікації: Навчально-методичний посібник. Полтава, 2012. — 70 с.
59. Дубов Д. В. Стратегічні комунікації: проблеми концептуалізації та практичної реалізації / Дмитро Володимирович Дубов // Стратегічні пріоритети : наук.-аналіт. щокварт. зб. — 2016. — № 4 (41).

- С. 9–24. – (Серія «Політика»).
60. Психологический словарь / Под ред. В. В. Давыдова, А. В. Запорожца, Б. Ф. Ломова и др.; Науч.-исслед. ин-т общей и педагогической психологии Акад. пед. наук СССР. – М.: Педагогика, 1983. – 448 с., ил.
61. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації / перклали з англійської Оля Возьна, Галина Сташків. – Львів : Літопис, 2010. – 538 с.
62. Хейзинга Й. Homo Ludens. В тени завтрашнего дня / Йохан Хейзинга. – М., Прогресс, 1992
63. Кайуа Р. Игры и люди; Статьи и эссе по социологии культуры / Роже Кайуа; Сост., пер. с фр. и вступ. ст. С.Н. Зенкина. – М.: ОГИ, 2007. – 304 с.
64. AJP-01(B) - ALLIED JOINT DOCTRINE is a NATO UNCLASSIFIED publication. The agreement of nations to use this publication is recorded in STANAG 2437.
65. AJP-3(B) -ALLIED JOINT DOCTRINE FOR THE CONDUCT OF OPERATIONS is a NON-CLASSIFIED publication. The agreement of nations to use this publication is recorded in STANAG 2490.
66. Joint Publication 3-61 Public Affairs 9 May 2005.
67. Public Affairs Handbook, National Defence Headquarters, Ottawa, 2000.
68. Navy Public Affairs Guide. Collateral Duty Public Affairs. [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.public.navy.mil/bupers-npc/boards/administrative/TransferRedesignation/Pages/default.aspx>
69. Brigade Commander's Battle Staff Handbook. U.S. Army Research Institute for the Behavioral and Social Sciences. 5001 Eisenhower Avenue, Alexandria, Virginia. 1996.
70. STRATEGIC LEADERSHIP PRIMER, 3rd Edition, Department of Command, Leadership and Management, U.S. Army War College, Carlisle Barracks, PA 17013-5050
71. Brian C. Scott, Broadening Army Leaders for the Volatile, Uncertain, Complex and Ambiguous Environment. U.S. Army War College, 122 Forbes Avenue, Carlisle, PA 17013
72. Bennett, N. & J. Lemoine . 2014. What VUCA really means for you. Harvard Business Review, 2014 papers.ssrn.com
73. Caron, D. (2009 February 08). It's a VUCA world. CIPS. Retrieved from <http://www.slideshare.net/dcaron/its-a-vuca-world-cips-cio-march-5-2009-draft>
74. Amos C. Fox and Andrew J. Rossow, Making Sense of Russian Hybrid Warfare: A Brief Assessment of the Russo–Ukrainian War, The Institute of Land Warfare, ASSOCIATION OF THE UNITED STATES ARMY, LAND WARFARE PAPER No. 112, March 2017, 23 p.
75. Dance Frank, Larson C. The Functions of Human Communication: A Theoretical. Approach. N.Y.: Holt, Rinehart & Winston, 1976.
76. Hallahan K., Holtzhausen D., Van Ruler B., Vercic D., Siramsh K. Defining Strategic Communication // International Journal of Strategic Communication. 2007. No 1.
77. DoD Dictionary of Military and Associated Terms / Defense Technical Information Center. November 8, 2010. URL: http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jp1_02.pdf (accessed:

	<p>03.10.2018).</p> <p>78. National Framework for Strategic Communication. The White House, Washington. 2010</p> <p>Paul Christopher. Strategic Communication: origins, concept, and current debates. – PRAEGER, 2011. – 240 p.</p>
«Правила гри»	<p>Взаємоповага, взаємодовіра і співпраця, позитивне ставлення до взаємонавчання; академічна доброчесність, дисциплінованість, контактність і оперативність зворотного зв'язку; відкритість і прозорість, об'єктивність в оцінюванні та самооцінюванні; обов'язкове покарання за будь-які прояви академічної недоброчесності (перескладання, повторний курс)</p>
Додатково	<p>Детальнішу інформацію про “Психологія сучасного інформаційного простору” наведено в робочій програмі навчальної дисципліни</p>